

זכויות כלואים

"לא יהיה אדם נתון לעינויים, ולא ליחס או לעונש אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים." (סעיף ה)
"לא ייאסר אדם, לא ייעצר ולא יוגלה באופן שרירותי." (סעיף ט)

במהלך פלישותיו לשטחי הרשות עצר צה"ל למעלה מ-7,000 פלסטינים, רובם חפים מפשע, וכלא אותם בתנאים בלתי אנושיים ומשפילים. מידע על מקום מעצרם לא נמסר למשפחות, נאסר עליהם בצו גורף להיפגש עם עורכי דין במהלך 18 הימים הראשונים למעצרם, וכנגד מאות מהם הוצאו צווי מעצר מינהליים. המוקד להגנת הפרט עתר לבג"ץ לשיפור תנאי המעצר הקשים ולהסרת מניעת המפגש בינם לבין עורכי דינם, טיפל באלפי פניות לאיתור נעדרים של בני משפחה וארגונים וייצג עשרות עצירים מינהליים בערכאות השונות.

מחנה עופר

רוב הפלסטינים שנעצרו בגדה המערבית מאז פלישת צה"ל הראשונה לשטחי הרשות, הועברו למחנה עופר. חלקם נותרו בו וחלקם הועברו למתקני חקירה של השב"כ, למחנה קציעות ולמתקני כליאה אחרים בישראל. המחנה נמצא ממערב לרמאללה, ושימש, עד לחודש מרץ, כמחסן חירום צבאי. בזמן פלישת צה"ל הראשונה הפך המחנה למתקן כליאה זמני. הוא נפתח ב-10 למרץ, יומיים לאחר המעצרים ההמוניים שביצע צה"ל במחנה הפליטים נור-א-שמס שליד טול כרם. כעשרה ימים מאוחר יותר, עם שחרורם של העצירים האחרונים מפלישה זו, נסגר המחנה, רק כדי להיפתח שוב ב-30 למרץ, עם תחילת גלי המעצרים של הפלישה השנייה. עם קבלת המידע הראשוני על התנאים הקשים בהם מוחזקים העצירים במחנה, פעל המוקד, בשיתוף פעולה הדוק עם ארגוני זכויות אדם אחרים, על מנת לשפרם. ראשית, ניסה המוקד לאפשר את ביקורם של עורכי דין ונציגי ארגונים במחנה, כדי לעמוד על המצב ששורר בו. לאחר דחיית העתירה לבג"ץ בעניין הביקור, החל תהליך איסוף העדויות מאלה ששוחררו מהמחנה, כהכנה לעתירה נוספת בה נדרש שיפור מיידי בתנאי המעצר במחנה. משהתארכו הדיונים בעתירה זו, החל המוקד להגיש עתירות פרטניות הנוגעות לתנאי המעצר.

ניסיון לביקור במחנה

על התנאים המחפירים בהם היו נתונים העצירים במחנה עופר למד המוקד להגנת הפרט ב-4 לאפריל, עת נוצר קשר טלפוני עם ראשוני המשוחררים ממנו, במסגרת הליכי האיתור. מהשיחות עלתה תמונה חמורה ביותר של תנאים תת-אנושיים, הפוגעים בכבוד האדם ומסכנים את בריאותם של העצירים. בו ביום פנה המוקד לצה"ל ולפרקליטות המדינה, בדרישה כי יונהגו במחנה עופר תנאי כליאה נאותים, יוסדר טיפול רפואי נאות לעצירים וכן כי תוסדר כניסתם של עורכי דין ונציגי ארגונים לזכויות אדם על מנת לעמוד על תנאי המעצר בו. עדויות שהגיעו לארגוני זכויות אדם אחרים השלימו את התמונה הקשה בתיאורי אלימות ומחסור חמור במזון. בכך התחדד הצורך במפגש העצירים עם עורכי הדין, ככלי לשיפור תנאי מעצרם. מפגש כזה יקל על תחושת הבידוד וחוסר התקווה של העצירים, יאפשר גביית עדויות מהימנות לגבי המצב, ויחייב את האחראים במחנה לשפר את התנאים השוררים בו.

ב-5 לאפריל, לאחר שלא נתקבלה תשובה רשמית מצה"ל, עתר המוקד לבג"ץ, בדרישה לאפשר לעצירים במחנה עופר להיפגש עם עורכי דינם. בליל שבת, לאחר הגשת העתירה, שיגר צה"ל למוקד העתק מצו 1500. הצו, שהוצא באותו יום על-ידי מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, הסמיך כל קצין מדרגת סרן לעצור כל אדם בגדה למשך 18 ימים, במהלכם נאסרה פגישתו עם עורך דין. רק לאחר 18 ימים אלה יובא אותו עציר בפני שופט. הצו חל על כל מי שנעצר מאז ה-29 למרץ, תחילת "מבצע

עתירה
לבג"ץ

חומת מגן". כך נותקו מהעולם החיצון באופן "חוקי" אלפי עצירים, נתונים לחסדי סוהריהם הפטורים מכל בקרה וביקורת חיצונית, משפטית או ציבורית. המדינה נימקה את מניעת המפגש הגורפת בצורך של זיהוי מאות העצירים ומיונם לאלו נגדם מתקיימים חשדות כלשהם, אלה שמעצרים יוארך, ולחפים מפשע, שישוחררו. טענת המדינה היתה כי מפגש עם עורך דין עלול לסכל את הבירור והמיון הללו ובכך לפגוע בחקירה ובביטחון. ב-7 לאפריל דחה בג"ץ את עתירת הארגונים. עם זאת, רמז בית המשפט כי תוך זמן סביר יבשילו התנאים המאפשרים לשקול את נסיבותיו הייחודיות של כל עציר, ואז ייתכן כי לצו הגורף לא תהיה אחיזה לגביו. בעבור פסק הזמן החל המוקד לפעול בדרך זו (ראו עמ' 9).

איסוף עדויות

מיד לאחר פסיקת בג"ץ החל המוקד לחפש אחר עצירים שצו 1500 אינו חל עליהם, ולכן זכאים הם לפגישה עם עורך דין. הליך איתור העצירים העלה כי חלק ממי שהיו עצורים במתקני המעצר הצבאיים בגדה לפני ה-29 למרץ, הועברו למחנה עופר. בשיתוף עורכי דין מארגון אלדמיר, פנה המוקד למפקד מחנה עופר ב-8 לאפריל, בבקשה להסדיר את מפגשם עם אותם עצירים. זמן קצר לאחר הפנייה הועברו אותם עצירים מעופר למתקני כליאה אחרים, בהם הותר לעורכי הדין לבקרם. בכך התחזקה ההנחה כי צה"ל אינו מעוניין לחשוף את תנאי המעצר במחנה עופר לעין חיצונית.

עם חסימת אפיק המפגש עם עורכי הדין, נגבו עדויות מפורטות מאלו ששוחררו זה מכבר ומשפחותיהם עמדו בקשר עם המוקד במסגרת איתורם. עת הצטברו עדויות אלה, שהצביעו על המשך המצב הקשה, פנה המוקד לצה"ל וחזר על דרישותיו להנהיג במחנה תנאי כליאה נאותים ולהסדיר את ביקורם של נציגי ארגונים לזכויות אדם על-מנת לעמוד על התנאים בו, ביקור שאינו אסור בצו 1500. במקביל, נודע כי מבין עשרות המשוחררים השוהים בקלנדיה, יש מי שיהיו מוכנים למסור תצהיר חתום על הקורות אותם מיום מעצרים. ב-13 לאפריל, לאחר מגעים ממושכים שניהל המוקד עם המינהל האזרחי, התאפשר לעורכי דין מהמוקד ומארגונים נוספים להגיע למקום ולגבות תצהירים.

למחרת, מיד לאחר שהמוקד הודיע על כוונתו להגיש עתירה לבג"ץ בנושא, נתקבלה תשובת צה"ל לפניות הקודמות של המוקד ולפיה תנאים נאותים היו קיימים במחנה עופר כבר מראשית הפעלתו כמתקן כליאה. תשובה זו עמדה בסתירה גמורה לעדויות שנגבו יום קודם לכן בקלנדיה. מעדויות אלו עלה מראה בלתי נסבל: צפיפות רבה באוהלים הקרועים, שבכל אחד מהם שהו כ-60 איש, ובסככות המחוררות, שתחת כל אחת מהן נדחקו עד 300 איש. תחושת רעב תמידית כתוצאה מכמות דלה של מזון - שכללה קופסת גבינה וקופסת חומס לכל שישה עצירים, פרי אחד או ירק אחד, שניצל קפוא ושלוש מצות ליום - ושסופקה ללא כלי אוכל. חשיפה למחלות עקב תנאי הגיינה ירודים, ללא בגדים להחלפה, ללא נייר טואלט, מים חמים, סבון ומגבת אישיים, וללא יכולת לנקות את חדרי השרותים המזוהמים. טיפול רפואי, מעבר לקבלת כדורים לשיכוך כאבים, לא ניתן, גם במקרי פציעה.

עתירה כללית - תנאי מעצר

ב-18 לאפריל הגיש המוקד בשמו ובשם של שישה ארגונים ישראלים ופלסטיניים נוספים עתירה לבג"ץ בדרישה לאפשר תנאי החזקה וכליאה מינימליים, אנושיים, הולמים ומכובדים לעצירים במחנה עופר ובמקומות הריכוז, טרם העברתם אליו. כמו כן נדרש בעתירה לאפשר את ביקורם של נציגים מטעם ארגוני זכויות אדם במחנה, על מנת לעמוד על תנאי הכליאה בו. לעתירה צורפו תצהירים ועדויות, שנגבו בקלנדיה ובאמצעות הטלפון, שפירטו את התמונה הקשה של הליך המעצר

עתירה
לבג"ץ

והשהות בעופר. תצהירו של רמזי אל-נברסי, בן 24, שנעצר ב-30 למרץ ברמאללה, היה אחד מאלה שצורף לעתירה. בסופו של התצהיר, שבו תוארו ימי מעצרו לפרטיהם, הוסיף:

זוהי ללא ספק התקופה הקשה ביותר בחיי. מעולם לא חשתי כה מושפל ומבוזה. ימים שלמים של תחושות קור ורעב, בגדים מלוכלכים, היעדר טיפול רפואי בסיסי – כל אלה נטעו בי תחושה קשה שאינני זוכה ליחס כאל בן אנוש. יחס כזה אינו מתאים אפילו לבעלי חיים... עד היום אינני מבין מדוע נעצרתי מלכתחילה ומדוע היה צריך להחזיק אותי משך 10 ימים במעצר.

כשבוע לאחר הגשתה, התקיים דיון בעתירה בבית המשפט. המדינה טענה כי בעוד שבימים הראשונים היו קיימות בעיות בחלק מן הנושאים שהועלו בעתירה, שנגרמו עקב מספרם הגדול של העצירים, הרי המצב תוקן במהירות ותנאי הכליאה במחנה שופרו להפליא. בתגובה לכך הציג המוקד תצהיר, שנגבה ב-21 לאפריל מעציר מינהלי ששוהה במחנה, ובו הוא מעיד על שיפור זניח בתנאים, שנותרו קשים ובלתי אפשריים. גביית התצהיר התאפשרה לאחר שב-20 לאפריל הורשו עורכי דין, לראשונה, להיכנס למחנה עופר על-מנת להיפגש ולייצג עצירים שצו 1500 כבר לא חל עליהם, כיוון שהוצאו נגדם צווי מעצר מינהליים. בית המשפט קבע כי חמישה נציגים מארגוני זכויות האדם שבשםם הוגשה העתירה יורשו לבקר במחנה עופר ויגישו את התרשמותם לבית המשפט, אשר יקבל גם את תגובת המדינה ורק אז יכריע בנושא.

הביקור יצא אל הפועל ב-22 למאי, לאחר שהמדינה חזרה בה מסירובה לאפשר מפגש בין נציגי הכלואים לנציגי הארגונים. בביקור, שהיה קצוב בזמן והוגבל לאזור קטן מהמחנה, עמדו נציגי הארגונים על התנאים הקשים ששררו באותו אזור של המחנה: צפיפות, חוס בלתי נסבל, היעדר טיפול רפואי בחולים כרוניים, מזון לא מספיק ובאיכות ירודה, וחוסר מעש מוחלט שנכפה על העצירים. מהשיחות הקצרות עם שניים מהעצירים, התברר כי מצב זה נחשב כשיפור לעומת התנאים ששררו לפני הגשת העתירה ולפני הביקור. לאחר הביקור התפרסם בעיתונות דבר קיומו של דו"ח פנימי שהוכן בפרקליטות המדינה כהכנה לתשובה על העתירה לבג"ץ. דו"ח זה, על-פי הפרסום, מאשש אחת לאחת את העובדות אותן שטחו הארגונים בעתירה, ומחייב את שלטונות המחנה לשפר במהירות את התנאים בו, עד לדיון הראשון בעתירה.⁷ בכך ניתנה דוגמה לכוחן היחסי של עתירות לבג"ץ. עצם הגשתן, מחייבת את המדינה לחקור את מעשיה ולשפרם לפני שהיא באה בשערי בית המשפט.

לאחר הביקור הוסכם בין הארגונים לבין המדינה על ניסיון לפתור את בעיית התנאים הקשים ללא התערבות בית המשפט, וזאת על מנת לקצר הליכים לטובת העצירים. המוקד הכין רשימת דרישות לשיפור תנאי הכליאה במחנה עופר, ביניהן: צמצום מספר העצירים המוחזקים בכל אוהל, הצבת מאווררים להקלת החום הכבד, אספקת בגדים מתאימים ומוצרי הגיינה אישיים, הענקת טיפול רפואי הולם לחולים הכרוניים, שיפור במספר ובאיכות השירותים והמקלחות, ומתן אפשרות לקבלת ספרי לימוד על מנת שהסטודנטים והתלמידים מבין העצירים יוכלו לגשת לבחינות, שעמדו בפתח. הרשימה נשלחה לפרקליטות המדינה, שהעבירה אותה לצבא. בפני בית המשפט טענה המדינה כי, מאחר שכבר לא מדובר בתנאי החזקה מינימליים ואנושיים, דין העתירה להימחק, אך בג"ץ החליט להמשיך לדון בה ופסק הדין אמור להינתן בקרוב.

⁷ אורי בלאו, כל העיר, 24.5.02.

עתירות פרטניות – תנאי מעצר ומפגש עם עורך דין

במקביל להתנהלות העתירה הכללית החל המוקד לפעול גם במישור הפרטני, והגיש מספר עתירות לבג"ץ בשמם של עצירים יחידים התוקפות תנאי כליאה במחנה, במטרה לחייב את המדינה לשפר את אותם תנאים לכלל העצירים.

עתירה
לבג"ץ

ב-30 לאפריל, סמוך לשעה חמש לפנות בוקר, נעצר נ"י, תושב חברון בן 45, מביתו כשרק פיגמה ומקטורן לגופו. מיום מעצרו ובמשך כשבועיים לא קיבל נ"י ולו בגדים תחתונים. לאחר שהוצא נגדו צו מעצר מינהלי, הביא לו עורך דינו בגדים להחלפה. חיילי צה"ל אסרו על העברת הבגדים ואף פנייה ליועץ המשפטי של הגדה המערבית ועוזריו, ששהו באותו זמן במקום, לא הועילה. יום לאחר מכן הגיש המוקד עתירה לבג"ץ בדרישה שצה"ל ימלא את חובתו, להנפיק לעצירים בגדים להחלפה או לאפשר לחלופין הכנסת בגדים מהחוץ. בתשובה לעתירה התחייבה המדינה לספק לעצירים בגדים להחלפה. (תיק 17831)

מלבד תנאי המעצר פעל המוקד לאפשר לעצירים לפגוש את עורכי דינם בהקדם האפשרי, על-מנת לקצר את סבלם של החפים מפשע. המוקד השתתף בעתירה לבג"ץ שהוגשה על-ידי האגודה לזכויות האזרח, התוקפת את חוקיותו של צו 1500 כפוגע בזכויות לחירות אישית והליך הוגן ובזכות עציר להיפגש עם עורך דינו. בנוסף, לאחר שעבר פרק הזמן הסביר בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בעתירת המוקד, פעל המוקד פרטנית להסרת האיסור על מפגש עצירים שנעצרו מתוקף צו 1500 עם עורכי דינם.

עתירה
לבג"ץ

ת"ח, בן 38 ואב לתשעה, נעצר ב-2 למאי. נ"ש, בן 37 ואב לשלושה, נעצר ב-26 ליוני. מעצרים נעשה מתוקף צו 1500 ולכן נאסר עליהם להיפגש עם עורך דין. לאחר שכל אחד מהם אותר במחנה עופר, הגיש המוקד בשמם עתירות לבג"ץ, על מנת להסיר את מניעת המפגש. יום לאחר הגשת העתירה בשמו של ת"ת, התירה לו המדינה להיפגש עם עורך דינו בבית המעצר בירושלים. יום לאחר הגשת העתירה בשמו של נ"ש, נמסר כי בפועל הוסר כבר האיסור על מפגש בינו לבין עורך דינו וכי המידע על תוקפו של האיסור בטעות יסודו. המוקד ביקש מבג"ץ להשית הוצאות על המדינה עקב טעותה, שחייבה את הגשת העתירה, ובג"ץ נעתר לבקשה. (תיקים 17830, 17896)

גם כאשר הותר לעצירים במחנה עופר להיפגש עם עורכי דינם, נערך מפגש זה בתנאים לא סבירים. המוקד עתר לבג"ץ באופן פרטני גם בנוגע לנושא זה.

עתירה
לבג"ץ

בסוף חודש אפריל נעצר מ"ק מביתו שבחברון והושם במעצר מינהלי לשלושה חודשים. ב-13 ליוני נפגש עימו עורך דינו במחנה עופר. במהלך המפגש היו ידיו של מ"ק אזוקות באזיקי פלסטיק, והחייל שליווה אותו לאוהל בו נערך המפגש התיישב במרחק של כשני מטרים מהשולחן. היועצת המשפטית של מחנה עופר טענה כי היא ערה לעניין תנאי הביקור אך "זה מה שיש". כחודש קודם לכן כבר נעשתה פנייה ליועץ המשפטי לגדה המערבית בעניין, שנותרה ללא מענה. המוקד עתר לבג"ץ כנגד איזוקו של מ"ק במהלך הפגישה עם עורך דינו, המהווה פגיעה בכבודו במידה העולה על הנדרש וכנגד נוכחות החייל בקירבה יתרה, שאינה מאפשרת קיומה של פגישה ביחידות, כמתחייב בחוק. העתירה עדיין לא נדונה. (תיק 17894)

משוחררים

תלאותיהם של העצירים במחנה עופר לא הסתיימו עם שחרורם. תהליך השחרור עצמו היה, לרוב, ארוך ומשפיל.

א"ב, בן 15, נעצר מבית משפחתו בקלקיליה ב-5 לאפריל. הוא אותר על-ידי המוקד במחנה עופר אך מאוחר יותר נעלם ממנו, ולא אותר במקום אחר. ב-19 לאפריל עתר המוקד בעניינו לבג"ץ. בתשובה לעתירה מסרה המדינה כי א"ב עצור במחנה עופר אך אמור להשתחרר למחרת. ביום המחרת עמד המוקד בקשר עם משפחתו של א"ב שלא שב עד לשעות הערב. לאחר מספר פניות לרשויות נמסר לבסוף כי א"ב שוחרר ב-5 אחר הצהריים, אך הוא הגיע לבית משפחתו רק בשעה 3 לפנות בוקר. מסיפורו עלה כי מהשעה 9:00, עת קראו למשוחררים לעלות לאוטובוסים, ועד לשעה 23:00 שהו המשוחררים באוטובוס, כשהם אזוקים, ללא מים וללא מזון. במהלך אותו זמן נקראו אחד אחד לחדר החקירות של השב"כ במחנה, על מנת לוודא כי אכן זהות המשוחררים נכונה. ב-23:00 יצא האוטובוס את מחנה עופר והגיע, על 50 המשוחררים שבו, לפאתי קלקיליה לאחר חצות. א"ב גר בקצה השני של העיר ומאחר שחשש שחיילים יירו בו, התגנב באיטיות לעבר ביתו, והגיע ליעדו בשעה שלוש. באותו אוטובוס ששיחרר את העצירים בקלקיליה היו רבים שאינם מהאזור והם הגיעו לבתיהם רק לאחר ימים רבים. (תיק 17772)

הצבא שיחרר רבים במקומות המרוחקים מבתיהם. משוחררים אלה שהו ימים רבים במקומות זרים והסתכנו במסעות לאורך הגדה המבותרת במחסומים. כ-130 פלסטינים, ששוחררו ממחנה עופר בלילות שבין ה-3 ל-6 לאפריל, שוחררו ליד קלנדיה. תושבי רמאללה ואלבירה הצליחו להגיע לבתיהם ברגל, אך אלו שבתיהם ביישובים אחרים, לא יכלו לשוב אליהם ושהו במועדון קהילתי שם. ניסיונות המוקד ואל-חאק לארגן אוטובוסים פרטיים שיסיעו אותם לבתיהם, נכשלו.

חפציהם האישיים של משוחררים רבים נלקחו מהם בעת מעצרים או בעת קליטתם במחנה עופר ולא הוחזרו להם עם שיחרורם. תעודות זהות, מסמכים רשמיים אחרים, כסף ומכשירי טלפון נייד הוחזרו על-ידי החיילים ואין יודע היכן הם והאם יוחזרו. המוקד פנה לצה"ל בדרישה שתוסדר החזרת חפצי העצירים עם תום מעצרים, ומאז חל שיפור בנושא.

א"ע הוא צלם עיתונות המצלם עבור רשתות ישראליות וזרות. ב-2 לאפריל נעצר ברמאללה על-ידי חיילי צה"ל, שלקחו ממנו את כל הציוד שנשא. ציוד זה כלל מצלמה, שכפץ, ארנק ושני טלפונים סלולריים. א"ע הוחזק בעופר עד ל-25 לאפריל, ללא שנקטו נגדו הליכים כלשהם. עת שוחרר לא הוחזר לו ולו פריט אחד מהציוד שנלקח ממנו. לאחר פנייתו למוקד נשלח מכתב ליועץ המשפטי לגדה המערבית ובו דרישה להשיב לא"ע את רכושו שנגזל ממנו. (תיק 17812)

איתור

"חובת הודעה זו [דבר המעצר ומקום המעצר] הינה פועל יוצא מזכות יסוד הנתונה לאדם שנעצר... זכות זו זכות טבעית היא, ונגזרת היא מכבוד האדם ועקרונות הצדק הכלליים..." (בג"צ 670/89).⁸

החקיקה בשטחים מחייבת את השלטונות בהודעה "ללא שיהוי" למשפחה אודות מעצרו ומקום מעצרו של אדם. הודעה זו חשובה הן למען ידעו בני משפחתו מה עלה בגורלו של קרובם, האם עציר הוא או חלילה מת, והן כיצד ניתן להושיט לו את העזרה הדרושה כדי להגן על חירותו. צה"ל מעולם לא מילא חובתו זו. בעתירה לבג"ץ שהגישו המוקד להגנת הפרט והאגודה לזכויות האזרח בשנת 1995,⁹ נקבע הסדר המחייב את הרשויות, מצד אחד, להודיע למשפחת העציר ועורך דינו על דבר ומקום מעצרו, אם בטלפון ואם באמצעות גלויה דואר ומצד שני, להעביר מידע מעודכן בנוגע למקומו של כל עציר לארגונים ציבוריים ולעורכי דין, וזאת באמצעות מרכז שליטה במפקדת קצין משטרה צבאית, שאמור להיות מעודכן על-ידי צה"ל, המשטרה, שירות בתי הסוהר והשב"כ.

⁸ בג"צ 670/89 ענדא ואח'י נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון ואח'י, פ"ד מג (4), 515, בעמ' 517.

⁹ בג"צ 6757/95 חירבאוי ואח'י נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, טרם פורסם.

הסדרים אלה, שקוימו לאורך השנים באופן חלקי בלבד (במקרים בודדים קיבלה משפחה הודעה כלשהי על מעצרו של בנה), קרסו כבר עם הפלישה הראשונה של צה"ל. כ-1,700 פלסטינים נעצרו בגדה המערבית בזמן פלישה זו. המוקד קיבל פניות לאיתורם של 500 מהם. את מאות העצירים שהוחזקו במחנה עופר, שנפתח כמתקן כליאה במהלך הפלישה, לא ניתן היה לאתר, כיוון שצה"ל לא נערך למסירת מידע לגביהם, גם לא למרכז השליטה. רשימה של כ-100 שמות עצירים שהמוקד לא הצליח לאתרם הועברה לפרקליטות המדינה ב-14 למרץ, כדי להצביע על חומרת הבעיה ולחייב את האחראים במחנה עופר למעשה שיביא מזור לחוסר הוודאות של המשפחות. מאחר שכמעט כל העצירים שוחררו מספר ימים לאחר שנעצרו, לא היה עוד צורך באיתורם.

בתחילת "מבצע חומת מגן" עמד המוקד מול שוקת שבורה. עיכוב של יותר משבוע במתן תשובות מרכז השליטה על מקום המעצר ותשובות בלתי נכונות או לא מעודכנות, היו תוצאה של חוסר ההיערכות של צה"ל למעצרים ההמוניים, וזאת למרות הניסיון המר מגל המעצרים בפלישה הראשונה. נראה היה כי לא הופק ולו לקח אחד. בחצרות בתי ספר, בכיכרות ובשטחים המגודרים, בהם הוחזקו אלפים בשעות ובימים הראשונים למעצרים, לא בוצע בדרך כלל רישום. כאשר הועברו העצירים למחנה עופר, עברו ימים מספר עד שפרטיהם הועברו למרכז השליטה. הרישום במחנה היה רשלני ומספר לא מבוטל של עצירים נרשמו בשם או בתעודת זהות שגויים. מחסור בכוח אדם במרכז השליטה ופעולת הרשויות בנוהל חג, עקב חג הפסח, הוסיפו גם הוא לתוהו ובוהו ששרר בראשית המבצע. כל זאת התרחש בעת שהדחיפות בהעברת המידע היתה גבוהה יותר מאשר בימים כתיקונם, עקב הפעולות הצבאיות הנרחבות. משפחות שקרוביהן נעלמו לא ידעו לבטח האם נעצרו או שמא נפצעו או נהרגו בחילופי האש.

בכדי להביא לשיפור המצב, פנה המוקד ב-1 לאפריל לפרקליטות המדינה והתריע על אוזלת ידן של רשויות הצבא בכל הנוגע למסירת מידע על מקום החזקתם של עצירים. פנייה זו לא גרמה לשינוי כלשהו בתפקוד צה"ל. גם הפניות הפרטניות לפרקליטות לא נענו. במקביל, התאים המוקד את האופן שבו טופלו האיתורים על מנת להתמודד עם אלפי הפניות לאיתורם של יותר מ-2,000 נעדרים, שנתקבלו במהלך חודש אפריל. הוקם צוות מיוחד שריכז את הנושא, שונה מערך המחשוב, גויסו מתנדבים ואומצו נהלי עבודה חדשים. בעקבות חוסר המעש של פרקליטות המדינה, הוחלט לוותר על הנוהג לפיו פנה המוקד, לאחר שנמסרה לו תשובה שלילית ממרכז השליטה, לפרקליטות קודם להגשת עתירה לבג"ץ, ולעתור ישירות לבית המשפט על-מנת שיחייב את המדינה בתשובה. כל עתירה לבג"ץ מחייבת, מצד אחד, בירור פרטים מדוייקים לגבי הנעדר ולגבי נסיבות היעלמו, שבתנאים ששררו בשטח היה כמעט בלתי אפשרי, ומצד שני בירור מקיף אצל הרשויות לגבי מקום הימצאו, שכלל, בנוסף לבדיקה מול מרכז השליטה, גם פנייה למקומות מעצר אפשריים.

ב-4 לאפריל עתר המוקד לבג"ץ. לעתירה זו היו שני פנים – האחד עקרוני, בקשה למתן צו על תנאי שיחייב את הרשויות להיערך כראוי לקיום חובתם למסירת מידע למשפחות העצירים ללא שיהוי. הפן השני, אישי, בקשה למתן צו הביאס קורפוס בעניינם של שני נעדרים, שיחייב את צה"ל להודיע באופן מיידי האם עצירים הם והיכן.

ב-1 לאפריל החל צה"ל להפגין את בניין אלראמוני שברמאללה, בו שהה אותה עת א"ג. כאשר ניסה להמלט דרך החלון, נפל א"ג ונפצע. צוות רפואי הגיע למקום והחל לטפל בו, אך חיילי צה"ל עצרו את א"ג ולקחו אותו עימם. מאחר שעד ל-4 באפריל לא הצליח מרכז השליטה לאתר, הגיש המוקד עתירה לבג"ץ בשמו ובשם נעדר אחר. תשובת המדינה היתה כי א"ג אינו נמצא בידיה. במקביל להגשת העתירה המשיך המוקד במאמציו לאתר את א"ג בבתי החולים, ולבסוף הוא אותר באחד מהם, שם

עתירה
לבג"ץ

היה תחת שמירת חייל, שלא התיר לעורך הדין של המוקד לבקרו כדי לבדוק את מצבו ולשוחח עימו. המוקד המשיך במעקב אחר מקום מעצרו של א"ג ולאחר שהועבר למחנה עופר, למרות שלא חל שיפור במצב בריאותו, התערב המוקד והוא אושפז שוב בבית חולים. הפעם הותר לעורך דין מטעם המוקד לבקרו. א"ג עבר ניתוח ממנו הוא מתאושש. (תיק 17761)

בעקבות עתירה זו חלה היערכות מחדש במרכז השליטה, ששיפרה לאין שיעור את תפקודו, אך המידע שהגיע אליו נותר חלקי, משובש ולא עדכני. הבעיות הנמשכות וחוסר היענותה של פרקליטות המדינה לפניית המוקד מצד אחד, והחשיבות הגוברת למידע מדויק אודות מקום מעצרו של העציר, כדי לאפשר את ייצוגו על-ידי עורך דין בדיונים משפטיים הנוגעים להארכת מעצרו, אישור צו מעצר מינהלי שהוצא נגדו או לתנאי מעצרו מצד שני, הביאו את המוקד לפנות שוב לבג"ץ בסוף אפריל. שלוש עתירות הוגשו בשם 21 איש. בעקבות עתירות אלו פעלו הרשויות בראשית מאי לעידכון פרטיהם של העצירים במחנה עופר, וכך ניתן היה למסור למשפחות רבות נוספות מידע על מקום הימצאם של יקיריהם, שעד כה לא ידוע היה היכן הם.

העתירה לבג"ץ לא תמיד גרמה למדינה לעשות את מירב המאמצים למציאת העציר, ורק אחרי עבודה מאומצת של המוקד ניתן היה למסור למשפחה המודאגת על מקום מעצרו.

עתירה
לבג"ץ

ו"ע, בן 22 מדורה שבנפת חברון, נעצר מביתו ב-24 למאי לפנות בוקר. באותו יום הצליח ליצור קשר עם אמו והודיע לה כי הוא נמצא במתקן המעצר של החטיבה המרחבית יהודה וביקש שימונה לו עורך דין. כאשר ניסה עורך הדין לבקרו במתקן, ו"ע כבר לא היה שם. משפחתו פנתה למוקד, אך התשובה על הברורים החוזרים והנשנים היתה אחת, לא אותר. ב-6 ליוני הגיש המוקד בשמו ובשם שלושה נעדרים אחרים עתירה לבג"ץ. מקום מעצרו של שניים מהנעדרים נמסר, אך לגבי ו"ע נטען כי לא קיים כל מידע לפיו הוא מוחזק במעצר בידי כוחות הביטחון. מאחר שהאיש נעצר מביתו והודיע כי הוא מוחזק במתקן צבאי, המשיך המוקד במאמציו לאתרו. ב-20 ליוני הגיע מידע למוקד כי יתכן שו"ע מוחזק בכלא אשקלון במתקן חקירות של השב"כ, אך תחת שם משפחה שונה. המידע הועבר מייד לפרקליטות המדינה על-מנת לקבל תשובה רשמית וברורה האם מדובר באותו אדם. אך המדינה בשלה, גם תחת שם המשפחה החדש לא נמצא העציר בידיה. ב-1 ליולי נסע עורך דין של המוקד לכלא אשקלון ונפגש עם ו"ע, שלא רק שהה שם מאז ה-25 למאי, יום לאחר שנעצר, אלא מעצרו אף הוארך על-ידי שופט פעמיים. הודעה על מקום מעצרו הועברה מיידית למשפחה ובג"ץ נדרש להשית את הוצאות המשפט על המדינה מאחר שמסרה מידע שגוי. (תיק 17855)

לעומת זאת, הביאה לעיתים העתירה לבג"ץ לבחינת מעצרו של העותר מחדש ולשחרורו. עשרה מבין שלושים ושבעה הנעדרים שאותרו על-ידי המדינה, לאחר עתירת המוקד בשמם לבג"ץ, שוחררו לאחר איתורם.

עתירה
לבג"ץ

ח"ר נעצר מביתו שברמאללה ב-1 לאפריל. משפחתו פנתה למוקד והוא אותר במחנה עופר. לאחר כשבועיים, נעלם ח"ר ממחנה עופר ולא אותר על-ידי מרכז השליטה במתקני הכליאה בישראל או בשטחים. בתשובת המדינה לעתירה לבג"ץ שהוגשה בשמו ובשם שבעה נעדרים אחרים ב-1 למאי, נאמר כי ב-15 לאפריל הוצא כנגד ח"ר צו מעצר מינהלי למשך שלושה חודשים, כעשרה ימים מאוחר יותר הוצא נגדו צו מעצר מינהלי נוסף, בטעות, לשלושה חודשים, אך נכון ליום מתן התשובה לא ניתן לאתרו. יום לאחר מסירת מידע זה איתרו הרשויות את ח"ר במחנה עופר, עניינו נדון שוב בפני שופט אשר הורה על שחרורו. ח"ר שוחרר ב-7.5.02. (תיק 17793)

מאז "מבצע חומת מגן" פחת מספר המעצרים ההמוניים שמבצע צה"ל. הירידה במספר הנעצרים בכל יום צמצמה אמנם את היקף הבעיות שיוצר תפקודן הלקוי של הרשויות, אך העיכובים במסירת המידע וחלקיותו ממשיכים לפגוע בעצירים ובמשפחותיהם. המוקד, שקיבל מאז סיומו של "מבצע חומת מגן" ועד לסוף חודש יוני פניות לאיתורם של כ-1400 איש, ממשיך לפעול מול רשויות הצבא, פרקליטות המדינה ובית המשפט, על מנת לפתור בעיות אלו.

גירוש

בין אלפי הפלסטינים שנעצרו במהלך פלישות צה"ל לשטחי הרשות הפלסטינית, היו רבים להם לא היה מעמד חוקי בגדה, חלקם בני משפחות מהשטחים שבקשתם לאיחוד משפחות או הארכת רשיון הביקור לא טופלה מאז תחילת האינתיפאדה, כחלק מהמדיניות הישראלית של הקפאת הטיפול בנושאים אלה. למרות מקריות מעצרים, ולמרות שרובם לא היו מעורבים בכל פעילות ביטחונית או פוליטית, מעמדם הפך את אותם למועמדים לגירוש. איתורם נתקל בקשיים רבים, כיוון שאין להם מספר זהות על-פיו נערך החיפוש במתקני הכליאה. כ-30 עצירים שהמוקד פעל לאיתורם, גורשו בטרם אותרו. בעניינם של אלה שהמוקד הצליח לאתר לפני שגורשו, התבצעה פנייה דחופה לצה"ל שיעכב את גירושם. בעניינם של שניים אף הוגשו עתירות לבג"ץ. אחת מהן נמצאת עדיין בדיון ובשנייה שוחרר העציר לביתו שבגדה.

עתירה
לבג"ץ

מ"מ הגיע עם אימו לגדה המערבית בשנת 1993, ימים ספורים לאחר מות אביו. באותה עת היה מ"מ בן 11. המוקד טיפל בבקשת איחוד המשפחות של אימו מאז שנת 1994, עת התחתנה עם אחי בעלה, תושב הגדה, על-פי מצוות הדת. בקשת האם לאיחוד משפחות אושרה רק בשנת 2000, ועם קבלת תעודת הזהות של הרשות הפלסטינית רשמה את ילדיה במרשם האוכלוסין של הרשות. מ"מ היה באותה עת כבר בן 18, ולכן לא יכול היה להירשם במרשם. הוא חוייב בהגשת בקשה נפרדת לאיחוד משפחות. אלא שבאותה עת החלה האינתיפאדה ובקשתו לא טופלה. בחודש יוני השנה נעצר מ"מ, נכלא במחנה עופר, ועמד להיות מגורש לירדן. מיד עם היוודע הדבר, ב-19 ליוני, פנה המוקד ליועץ המשפטי של הגדה המערבית בדרישה לעכב את הגירוש ב-72 שעות. ההארכה שניתנה לבסוף היתה של 48 שעות בלבד, ובמהלכה הגיש המוקד עתירה לבג"ץ כנגד הכוונה לגרש את מ"מ. שעות ספורות לאחר הגשת העתירה נמסר למוקד כי בכוונת צה"ל לשחררו, ואכן ביום ה-23 ליוני חזר מ"מ למשפחתו. (תיק 17898)

עצירים מינהליים

שלושה תהליכים שהתרחשו במקביל במהלך מחצית השנה האחרונה, ובמיוחד מאז פלישות צה"ל, הגבירו את הפגיעה בזכות לחירות אישית ולהליך משפטי הוגן של פלסטינים תושבי השטחים. גידול חד במספר העצירים המינהליים, המוחזקים לתקופה בלתי מוגבלת מבלי שמוגש נגדם כתב אישום, שינויי חקיקה תכופים שבאו לכסות, טלאי על טלאי, על הפגמים שהותירו קודמיהם, וכניעת הערכאות המשפטיות בצבא לשיקולי הביטחון, שהכשירה באופן סיטוני הן את צווי המעצר המינהליים והן את שינויי החקיקה. לתהליכים אלה נוספה האנדרלמוסיה ששררה במחנות המעצר ובבתי המשפט הצבאיים, וגרמה לאי-ייצוגם של עצירים רבים ולסחבת בעניינם של אחרים. המוקד, באמצעות עורכת הדין תמר פלג-שריק, המשיך לייצג את העצירים המינהליים בפני בתי המשפט הצבאיים בביקורות השיפוטיות על צווי המעצר ובערעורים על אישורם.

בסוף שנת 2001 עמד מספר העצירים המינהליים על 36. עד לחודש מרץ שנה זו עלה מספר זה ל-70 ובסוף חודש יוני היו למעלה מ-900 פלסטינים עצורים מתוקף צו מעצר מינהלי במחנה עופר ובמחנה

קציעות, שנפתח ב-13 לאפריל.¹⁰ זהו המספר הגבוה ביותר של עצירים מינהליים מאז האינתיפאדה הראשונה, בסוף שנות ה-80. עורכת הדין תמר פלג-שריק, הפועלת מטעמו של המוקד, ייצגה עשרות מהם, והופיעה בדיוניהם של רבים שעורכי דינם לא יכלו להופיע מפאת המצב בשטחים. על-פי הרשויות, השימוש הנרחב בכלי זה נדרש עקב העומס הרב שנוצר על החוקרים עם גלי המעצרים ההמוניים והצורך בהשלמת החקירות, אך עוד לפני פלישת צה"ל הראשונה הוצאו צווי מעצר מינהלי לשם המתנה לחקירה. במספר ערעורים על צווי מעצר מעין אלה העלה המוקד את הטענה כי מעשה זה עומד בניגוד לפסיקת בית המשפט העליון, שקבע כי מעצר מינהלי נועד אך ורק למניעת סיכון הנובע מהעציר ובאין דרך אחרת למנוע סיכון זה, וכי אין בקשיים טכניים משום הצדקה לפגיעה בזכויות יסוד. אך נשיא בית הדין הצבאי לערעורים קבע, כי ניתן לפגוע בזכותו של אדם לחירות אישית באמצעות מעצר מינהלי גם אם העילה לכך היא קשיים טכניים המעכבים את החקירה. מצב זה - בו מספיקה טענת השב"כ כי העציר דרוש לחקירה, ומפאת חוסר במשאבים אין אפשרות לחוקר מיד כדי להביא לאישורו של צו מעצר מינהלי - הסיר מעל רשויות הביטחון את הצורך לחקור את מי שנעצר זה מכבר באופן מיידי והקל עליהם בביצוע המעצרים ההמוניים בזמן פלישות צה"ל.

בנוסף, השתמשו הרשויות בצווי המעצר המינהלי על מנת להכשיר פגמים בתפקודן. צווי מעצר הוצאו בדיעבד, לאחר שהעצירים לא הובאו בפני שופט עם תום 18 ימי המעצר הראשונים, מתוקף צו 1500.

עם תום 18 הימים בהם היה עצור ר"ג מתוקף צו 1500, הוא לא הובא בפני ביקורת שיפוטית, כפי שצו זה מחייב. לעומת זאת, הוצא נגדו צו מעצר מינהלי ארבעה ימים מאוחר יותר, ארבעה ימים בהם היה עצור שלא כדין. בערעור על מעצרו התקבלה טענתו של המוקד כי הוצאת צו המעצר המינהלי לאחר שפג תוקפו של מעצרו החוקי של אדם, אינה מכשירה את תקופת מעצרו הלא חוקי. ר"ג שוחרר וכך גם עצירים נוספים שהיו במצב דומה. אולם צווי מעצרים של עצירים אחרים, שמעצרים היה שלא כדין אך השב"כ התנגד לשחרורם, אושרו בכל זאת.

מקרים של כליאה שלא כדין על-ידי שימוש בצו מעצר מינהלי התרחשו בעבר. אחד מהם היה נשוא תביעה אזרחית, אותה הגיש המוקד, שנסתיימה השנה בפיצוי בגין ימי המעצר הלא חוקי.

באוקטובר 1997 הושם ע"ע, מבית אולא בנפת חברון, במעצר מינהלי למשך שישה חודשים. בערעור על צו המעצר המינהלי, בו יוצג ע"ע על-ידי המוקד, קיצר נשיא בית המשפט הצבאי לערעורים את צו המעצר בשבועיים. יום לפני שחרורו המיועד של ע"ע, חתם מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית על צו מעצר מינהלי אשר האריך את תקופת מעצרו בארבעה חודשים, וזאת ללא שהובאו בפניו כל עדויות חדשות. בכך שם עצמו המפקד הצבאי עליון לשופט הערעורים. המוקד להגנת הפרט עתר בשמו של ע"ע לבג"ץ שקיבל את העתירה ופסק כי מפקד כוחות צה"ל לא היה רשאי להאריך את המעצר במקרה זה.¹¹ ע"ע נותר כלוא משך 69 ימים לאחר המועד בו היה צריך להשתחרר על-פי הוראת השופט. פניית המוקד לצה"ל בדרישה לפצותו בגין כליאת השווא נענתה בשלילה. בספטמבר 2000 הגיש המוקד תביעת פיצויים בשם ע"ע. בינואר השנה נחתם הסכם פשרה, שקיבל תוקף של פסק דין, ובו פוצה ע"ע על-ידי המדינה ב-20,000 ₪ בגין הימים בהם היה כלוא שלא כדין. (תיק 8146)

מאז תחילת חודש אפריל שונתה החקיקה הנוגעת למעצרים מינהליים בשטחים מספר פעמים, במטרה להקל עוד על מלאכת הוצאת הצווים באמצעות ביטול הצורך בעיון מחדש, שהוא ביקורת שיפוטית נוספת על צו המעצר המינהלי, שעל הרשות היה לקיים שלושה חודשים לאחר אישור הצו

¹⁰ הנתונים מבצלים www.btselem.org.

¹¹ בג"צ 2320/98 אל-עמלה ואח'י נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון ואח', פ"ד נב(3) 346.

בביקורת השיפוטית הראשונה. הקלות אלה הביאו לכך שרוב העצירים שנעצרו במהלך "מבצע חומת מגן" ולא שוחררו בתום 18 ימי המעצר המצויינים בצו 1500, נותרו במעצר מינהלי. גם אלו ששוחררו לאחר שהיו עצורים על-פי צו זה, לא היו חסינים מפני מעצר מינהלי.

עתירה
לבג"ץ

ה"ק נעצר עם תחילת מבצע "חומת מגן" והועבר לחקירת השב"כ. ב-24 לאפריל, יום לפני הדיון בבקשה לעיון מחדש בהארכת מעצרו, שוחרר ה"ק בהמלצת השב"כ. אך הוא שוחרר לתרקומיא שליח חברון, בעוד שביתו באל-בירה. יום לאחר מכן, כאשר ניסה לשוב לביתו, נעצר באחד המחסומים והועבר לכלא, חרף אישור שהיה בידו משירות בתי הסוהר כי שוחרר. לאחר בירורים מייגעים התברר כי נגד ה"ק הוצא צו מעצר מינהלי לשלושה חודשים בגין "היותו פעיל חמאס", עובדה שה"ק מכחישי מכל וכל. בביקורת השיפוטית על מעצרו החליט בית המשפט הצבאי כי לא היה די בחומר החסוי שהוגש לעיונו בכדי לאשר מעצר מינהלי, והורה על שחררו. אולם בכך לא תמו יסוריו של ה"ק וערעורה של התביעה הצבאית על שחרור זה התקבל, למרות שלא היה כל שינוי מהותי בחומר החסוי לגביו. ב-6 למאי עתר המוקד לבג"ץ בדרישה לבטל את צו המעצר המינהלי. יום לפני הדיון בעתירה הסכימה המדינה לקצר את תקופת המעצר. ה"ק שוחרר ב-3 ליוני ושב לביתו. (תיק 17801)

באמצע אפריל נודע לראשונה על הוצאת עשרות צווי מעצר מינהליים לעצירים במחנה עופר ועל קיומן של הביקורות השיפוטיות הראשונות על צוים אלה. מידע זה נוצל ראשית על-מנת לאפשר את ביקורם של עורכי הדין במחנה עופר. הערעורים הראשונים שהוגשו היו על צוים שאושרו בביקורת השיפוטית הראשונה, טרם הורשו עורכי דין להיכנס למחנה עופר.

ערעורו של ד"ר ב"כ, רופא מרמאללה, נידון ב-25 לאפריל בבית המשפט הצבאי בארז. לאחר משא ומתן הסכימה התביעה לשחררו כעבור חמישה ימים, בטענה שיתכן שהשב"כ יהיה מעוניין להעבירו לחקירה. השופט קיבל את עמדת התביעה ורק כעבור אותם ימים של חוסר ודאות שוחרר ד"ר ב"כ לביתו.

בהמשך, תוך שיתוף פעולה עם עורכי דין מארגון אלדמיר, הוגשו ערעורים גם על החלטות המאשרות את צווי המעצר המינהלי, שהתקבלו מאוחר יותר. במהלך הערעורים נתגלו אוזלת ידן ורשלנותן של הרשויות. לא נמסר מידע מהימן על מקום מעצרים של עצירים מינהליים ובכך נמנע מעורכי דינם להיפגש עימם, קשיים הוערמו בפני עורכי הדין בכניסה למחנות עופר וקציעות, ערעורים שהוגשו לא נקבעו לדיון, והעצירים לא הובאו לערעורים שנקבעו לדיון. כל אלה פגעו בזכותו הבסיסית של כל עציר לייצוג. לנוכח מציאות קשה זו החליט נשיא בית המשפט הצבאי לערעורים על שחרור 11 עצירים מינהליים משום שלא הובאו, כרבים אחרים, לדיון. בתגובה לכך הגיש מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית עתירה לבג"ץ כנגד ההחלטה על השחרור. 11 העצירים יוצגו על-ידי המוקד והוועד הציבורי נגד עינויים. בג"ץ קיבל את טענות צה"ל והחזיר את הדיון בעניינם לבית המשפט הצבאי לערעורים. בנוסף לפגיעות אלה, העניק בית המשפט הצבאי לערעורים פטור לנציג השב"כ מלהופיע בדיונים, וקבע כי יישמעו בפניו רק טענות משפטיות חדשות. בכך נחסמה בפני העציר, עורך דינו והשופט, כל דרך לחקור את העד מטעם השב"כ, שבשל חוות דעתו הוצא צו המעצר, ונפגעה זכותו של העציר המינהלי להשמיע בערעור את כל טענותיו, משפטיות ועובדתיות, חדשות וכאלה שהושמעו בערכאה הראשונה, זכות העולה מפסיקת בית המשפט העליון המכירה בייחודו של הערעור.

ככלל, מאשרים השופטים הצבאיים את צווי המעצר המינהליים וערעורי העצירים נדחים. אך הפגם המרכזי אינו טמון רק במספר הצוים המאושרים אלא, בעיקר, ביחס השונה של בתי המשפט

הצבאיים לחובת האיזון בין שלטון החוק לבין אימת הביטחון. יחס זה מבטא מתן משקל יתר לטיעוני השב"כ על חשבון הוראות החוק.

צווי המעצר המינהליים שהוצאו כנגד שני עצירים מעזה אושרו על-ידי מי שלא היה שופט, בניגוד לחוק, ולכן היה על הרשויות לשחררם עם תום 18 ימי המעצר, כפי שמורה צו 1500. למרות שבמהלך הערעור בעניינם התובע הכיר בעובדה זו, דחה שופט הערעורים את הערעור מן הטעם כי הטענה בדבר חוסר הסמכות אינה עומדת בפני המצב העובדתי שהוצג על-ידי השב"כ.